

PENSUMLISTER

Høsten 2008

BA-studiet

MIDDELALDERSTUDIER

INSTITUTT FOR HISTORIE OG KLASSISKE FAG
DET HISTORISK-FILOSOFISK FAKULTET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
DRAGVOLL
N-7491 TRONDHEIM
TRYKT JUNI 2008

Pensumlister for BA i middelalderstudier

(NB: Pensumlisten gjelder bare emner som undervises i høstsemesteret)

BA i middelalderstudier er et delvis programmert studium, fire obligatoriske emner fra tre institutt. De øvrige emner kan pr. i dag velges fra fire institutt, se studiehåndboken. Alle emnene er åpne.

Valgfrie emner er utvidet med NORD1101 Nordisk språk – historisk 15 stp som undervises siste gang i høst. NORD 2202 Runologi 7,5 stp undervises både høst og vår.

Nærmere beskrivelser av BA i middelalderstudier finnes i Studiehåndboka for 2008-2009, og på instituttets internettside <http://www.hf.ntnu.no/hist/>

HIST6002 er gratis for alle BA studenter i historie eller middelalderkunnskap eller årsstudium i historie. Påmelding skjer via NTNU-videre innen 18.08.

INNHold:	side
Obligatoriske emner	
HIST1050: Innføring i middelalderens samfunn og kultur	2
Valgfrie emner	
3. og 5. semester	
HIST2125: Antikkens Roma	6
KUH1011: Fra antikken til middelalder	8
LAT1101: Innføring i latin	10
NORD1101: Nordisk språk – historisk	11
NORD2201: Norrønt språk	12
NORD2202: Runologi	13
HIST6002: Nidaroskirken og Nidarosdomen	14

HIST1050: Innføring i middelalderens samfunn og kultur

Emneansvarlig: Randi B. Wærdahl

HIST1050 er tverrfaglig emne, som danner grunnlaget for et anbefalt studieløp i middelalderkunnskap. Det kan imidlertid også studeres som et fritt valgemne innenfor bachelorgraden. Det inneholder elementer av historie, norrøn og klassisk filologi, arkeologi og kunsthistorie og består av en generell del og tre delemner: "Den norske middelalderhistorien", "Språk og skrift i middelalderen" og "Arkeologi og kunsthistorie". Hensikten er å presentere de forskjellige fagenes innfallsvinkler til middelalderens kultur og samfunn. Det legges vekt på forskningshistorien, kildene og kildeforståelsen, samt noen av de hovedproblemsstillingene som dagens arkeologer, filologer, historikere og kunsthistorikere er opptatt av.

Pensum (* kompendium) sider

Den allmenne delen

Europa i middelalderen

Blockmans, W. et al., *Introduction to Medieval Europe 300-1550*, Routledge 2007 392

Den norske middelalderhistorien

Kompendium 1

*Agerholt, Johan, "Sauebrevet 1298. En undersøkelse i norrøn diplomatikk",
Arkiv for nordisk filologi, vol 74, Lund 1959: 236-263 38

*Bagge, Sverre, "Udsigt og innhogg. 150 års forskning om eldre norsk historie",
Historisk tidsskrift 1/1996: 37-77
41

*Hamre, Lars: *Innføring i kjeldekunnskap. Førelsingar*: 1-31 og 55-74. 51

*Imsen, Steinar, *Noregs nedgang*, Oslo 2002: kp 1, s 7-16 og kp 5, s 58-76 39

*Jørgensen, Jon Gunnar, "Håndskrifts- og arkivkunnskap" i *Handbok i
norrøn filologi*, 2004: 27-79 53

*Kjeldstadli, Knut: *Fortida er ikke hva den en gang var. En innføring i historiefaget*,
Oslo 1992: 161-173 12

*Mundal, Else, "Sagalitteraturen" i *Handbok i norrøn filologi*, 2004: 268-302 35

*Utdrag fra *Heimskringla*

*Utdrag fra *Biskop Arnes saga*

*Hertug Håkon Magnussons retterbot til Færøyene (Sauebrevet 1298)

*Brev fra *Diplomatarium Norvegicum* og *Norske Riksregistranter*

Til sammen ca 410

Kompendium 2

*Helle, Knut, "Tiden fram til 1536" i *Grunntrekk i norsk historie*,
Universitetsforlaget, 1991: 13-106 93

Kompendium 3

*Hansen, Lars Ivar og Olsen, Bjørnar, "Kolonisering, kulturmøter og
samfunnsendringer ca. 1200-1550", L.I. Hansen og B. Olsen, *Samenes
historie fram til 1750*, Cappelen 2004: 150-233 84

*Imsen, Steinar, "The Union of Calmar - Nordic Great Power or Northern German Outpost?", Christopher Ocker et al. (eds.), <i>Politics and Reformations: Communities, Politics, Nations, and Empires</i> , Leiden-Boston 2007: 471-490	20
*Iversen, Tore, "Den gammelnorske trelldommen og dens avvikling", <i>Historisk tidsskrift</i> 2/1985: 158-177	20
*Nedkvitne, Arnved, "Det norske riksrådet og utenlandske kjøpmenn 1440-1455", S. Supphellen (red.) <i>Kongsmenn og krossmenn. Festskrift til Grethe Authén Blom</i> , Tapir 1992: 231-254	24
* Øye, Ingvild, "Kvinner, kjønn og samfunn. Fra vikingtid til reformasjonen", I. Blom et. al. (red.), <i>Med kjønnspektiv på norsk historie. Fra vikingtid til 2000-årsskiftet</i> , 2005: 21-101	81
Til sammen	229

Språk, skrift og musikk i middelalderen

Tore Janson, <i>Latin. Kulturen, historien, språket</i> , Oslo 2004: 77-155.	79
Bo Lindberg, <i>Europa och latinet</i> , Stockholm 1993: 9-51.	43
Lars Boje Mortensen, <i>Middelalderlatin – hvad var, og hvad er meningen?</i> Oslo 1998.	52
*Bjarne Fidjestøl, "Runetid" og "Skriftleg litteratur – omsetjingsverk og sagaer", i Fidjestøl m.fl.: <i>Norsk litteratur i tusen år. Teksthistoriske linjer</i> , 1994: 40-51 og 81-109.	41
*Jan Ragnar Hagland, "Skrift i mellomalderen. Om bruk av runer og bokstavar i det gamle bysamfunnet ved Nidelva", i Haug & Mæhlum (red.), <i>Myter og humaniora</i> , Oslo 1998: 171-182.	12
*Ludvig Holm-Olsen, <i>Med fjærpen og pergament. Vår skriftkultur i middelalderen</i> , 1990: 68-105 og 144-165.	ca. 61
*Leitre og Lundebj, <i>Språket vårt før og nå. Del 2 – Norrønt og nysislandsk</i> . Oslo 1977: 7-15.	9
*Owain Tudor Edwards, "Kirkens musikk før reformasjonen", i Owain Edwards m. fl., <i>Norges musikkhistorie</i> bd. 1, Oslo 2001: 57-89.	33
Sum ca.	330

Arkeologi og kunsthistorie

*Anker, Peter, "Høymiddelalderens skulptur i tre og stein" i <i>Norges Kunsthistorie</i> bd. 2, Oslo 1981: 126-132 og 185-215.	38
*Andrén, A., 2006. "Ett omöjligt uppdrag? Att arkeologisk studera nordisk förkristen religion." <i>Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien. Årsbok MMVI</i> . Stockholm: Almqvist & Wiksell International. s 61-75.	15
Ekroll, Øystein, 2006. <i>Ei anna historie – norsk mellomalder i arkeologisk lys</i> : 51-81, 85-130.	77
Ekroll, Øystein, "Med kleber og kalk", Oslo 1997: 11-56, 118-129, 148-160 og 275-292	88
*Helle, K., 2006. "Bylivet når Norden." <i>Norsk byhistorie. Urbanisering gjennom 1300 år</i> . Red. K. Helle, F.-E. Eliassen, J.E. Myhre & O.S. Stugu. Oslo: Pax forlag A/S: 25-40.	16
*Helle, K., 2006. "Bylivet i middelalderen." <i>Norsk byhistorie. Urbanisering gjennom 1300 år</i> . Red. K. Helle, F.E. Eliassen, J.E. Myhre & O.S. Stugu. Oslo: Pax forlag A/S. s. 89-122.	34

*Risvaag, J.A., 2006. <i>Mynt og by. Myntens rolle i Trondheim belyst i perioden ca 1000-1630, belyst gjennom myntfynd og utmyntning</i> . Doktoravhandling ved NTNU 2006:200. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. s. 44-51, 315-316	10
Shaver-Crandell, Annie ” <i>Middelalderens kunst</i> ”, Saltrød 1993: 1-26, 31-50 og 58-86.	75
*Wichstrøm, Anne: ”Maleriet i høymiddelalderen” i <i>Norges malerkunst</i> bd. 1, Oslo 1993: 9-20	12

Sum ca. 365
Totalt sidetall ca. 1610

HIST2125: Antikkens Roma

Emneansvarlig: Jan Frode Hatlen

Hvem var romerne? Hvordan var det å leve i Roma under Caesar, Caligula eller i Augustins tid? I HIST2125 Antikkens Roma skal vi gå under huden på Romas innbyggere: politikeren, kvinnene, plebs og slavene. Vi skal se på utviklingen i byen fra de eldste tider, og se Romerrikets vekst i sammenheng med hvordan kulturen endret seg.

For å komme romerne inn på livet og forstå deres historie, skal vi kombinere begivenhetshistorie med dypdykk i deres kulturelle særegenheter: slaveriet, gladiatorkampene, prostitusjonen, patronklient forholdet og armeens betydning for bykulturen. Til slutt skal vi se på hvordan antikkens Roma oppleves i dag gjennom dagens mediekultur.

Pensum består av én grunnbok og et kompendium. I tillegg kommer en rekke kildetekster som deles ut i forelesning og legges ut på IT's Learning. Disse regnes som pensum på lik linje med de tekstene som står nedenfor. Titler i kompendiet står ikke alfabetisk, men i den rekkefølgen de foreleses over (se også emnekart og semesterplan).

Emnet har også egen nettside: <http://www.hf.ntnu.no/hist/ansatte/janfrode/hist2125>

Pensum	antall sider
<i>Grunnbok:</i>	
Robert B. Kedric, <i>Roman People</i> , 4 th edition, New York 2005	ca 300*
Jacqui Sadashige: "Review: Gladiator. I <i>American Historical Review</i> Vol. 105, No. 4. (Oct., 2000): 1437-1438. Tilgjengelig på JSTOR.	2
<i>Kompendium</i>	
Kathryn Lomas "Italy during the Roman Republic" i Harriet Flower, <i>The Cambridge Companion to the Roman Republic</i> , Cambridge 2004: 199-224	26
John F. Lazenby: "Rome and Carthage" i Flower 2004: 225- 241	17
Keith Bradley, <i>Slavery and Society at Rome</i> , Cambridge 1996: 1-30	30
Keith Bradley, "On the Roman Slave Supply and Slavebreeding" i Moses Finley, <i>Classical Slavery</i> , London 1999: 53-81	29
Peter Garnsey & Richard Saller, <i>The Roman Empire. Economy, Society and Culture</i> , Berkeley 1987: 107-125	19
Jürgen von Ungern-Sternberg, "The Crisis of the Republic" i Flower 2004: 89-109	21
Elisabeth Deniaux: "Patronage" i Rosenstein & Morstein-Marx 2006: 401-420	20
Debatt mellom P.B. Ravnå og Bjørn Qviller: <i>Klassisk Forum</i> 2000:2: 102-108; 2001:2: 82-109; 2002:1 74-81; 2003:1: 82-90; 2003:2: 105-106	53
Erich Gruen, "Augustus and the Making of the Principate" I Karl Galinsky, <i>The Cambridge Companion to the Age of Augustus</i> , Cambridge 2005: 33-51	19
Peter Connolly, <i>Greece and Rome at War</i> , London 2006: 210- 228	19
Paul Erdkamp: "War and State Formation in the Roman Republic" i Paul Erdkamp (red) <i>Blackwell Companion to the Roman Army</i> , Mass. 2007: 96-113	18
Nathan Rosenstein, "Military Command, Political Power and the Republican Elite" i Erdkamp 2007: 132-147	16
Beryl Rawson: "Finding Roman women" i Nathan Rosenstein & Robert Morstein-Marx (red) <i>Blackwell Companion to the Roman Republic</i> , Mass. 2006: 324-341	18
Erich Gruen: "Romans and the others" i Rosenstein & Morstein-Marx 2006: 459-477	19

Martin Winkler: "The Roman Empire in American Cinema after 1945" i Joshel, Malamud & McGuire 2001: 50-76	27
Alison Futrell: "Seing Red. Spartacus as Domestic Economist" i Joshel, Malamud & McGuire 2001: 77-118	41
Jon Solomon, "Gladiator from Screenplay to Screen" i Martin M. Winkler (red), <i>Gladiator. Film and History</i> , Mass. 2005: 1-15	16
Allen M. Ward, " <i>Gladiator</i> in Historical Perspective" i Winkler (red) 2005: 31-44	<u>14</u>
Tilsammen	759

Filmer:**

Spartacus (1960)	3 timer 9 minutter
Gladiator (2000)	2 timer 22 minutter

* Sidetallene inkluderer epilog, appendiks og ordliste som er på pensum på lik linje med det øvrige innholdet i boken.

** Filmvisning arrangeres på instituttet utenom undervisningen. Deltagelse på filmvisningen er ikke obligatorisk, men studentene må selv sørge for å ha sett begge filmene før eksamen.

KUH1011: Frå antikk til mellomalder

Emneansvarlig: Helga Stave Tvinnereim

Emnet KUH1011 *Frå antikk til mellomalder* gir 15 studiepoeng og er eit av dei tre basisemna i kunsthistorie på bachelornivå. Emnet er ei innføring i antikkens bildande kunst og arkitektur frå det gamle Egypt og til renessansen. Frå antikken blir det lagt ei vesentleg vekt på gresk og romersk kunst og arkitektur samt overgangen til mellomalderen med den tidlegkristne kunsten og arkitekturen. Dette fører over til bysantinsk kunst med hovudvekt på den austlege delen av Romarriket fram til om lag 1450, og kunst og arkitektur nord om Alpane der temaet inkluderer også norske og skandinaviske eksempel. Kunst og arkitektur blir til ei kvar tid sett i ein kulturell og samfunnsmessig kontekst.

Pensum (*kompendium) sider

Teori og metode. Felles for KUH1011, 1012, 1013.

Gotfredsen, Lise: <i>Bildets formspråk</i> . Universitetsforlaget, 2. opplag 1994: 5-215	210
Larsson, Lars Olof: <i>Metodelære i kunsthistorie</i> . Oslo 1997: 9-149	141
* Panofsky, Erwin: "Iconography and Iconology: An Introduction to the Study of Renaissance Art" i <i>Meaning in the Visual Arts: Papers in and on Art History</i> . Garden City: Doubleday, 1955: 26-54	29
* Panofsky, Erwin: "Abbot Suger of St.Denis" i <i>Meaning in the Visual Arts: Papers in and on Art History</i> . Garden City: Doubleday, 1955: 108-145	38
*Wölfflin, Heinrich: "Principles of Art History" I <i>Modern Perspectives in Western Art History</i> . Toronto 1971: 154-164	11
Ringbom, Sixten: <i>Veta om kunst. En presentation av konsthistoria och konstvetenskap</i> . Åbo 1996: 5-29	25
Sider totalt: 454 fordelt på tre emne, om lag 150 s. pr. emne.	

Grunnbøker:

Janson`s <i>History of Art The Western Tradition</i> , Seventh Edition, Pearson Prentice Hall, Upper Sadle River, New Jersey, 2007.: Introducing Art, s.xxi-xxxi, Kap 3-8: 7-276 og Kap. 10-12: 311-431	351
Watkin, David: <i>A History of Western Architecture</i> . Laurence King, tredje utgåve 2000. Kap. 1: 13-18 og Kap 2-5: 19-210	198

Norsk kunsthistorie:

Brekke, Nordhagen, Lexau: <i>Norsk arkitekturhistorie. Frå steinalder og bronsealder til det 21. hundreåret</i> . Oslo 2003: 11-154	144
Danbolt, Gunnar: <i>Norsk kunsthistorie. Bilde og skulptur frå vikingtida til i dag</i> . Oslo 1997 eller seinare utgåve: 11-102	92

Pensum frå ulike epokar:

Kiilerich, Bente: <i>Græsk skulptur fra dædalisk til hellenistisk</i> . Gyldendal1997: 12-213	202
Wheeler, Mortimer: <i>Roman Art and Architecture</i> . Thames and Hudson 2003: 11-230	220
Martindale, Andrew: <i>Gothic Art</i> . London ny utgåve 2003: 7-219	213
Petzold, Andreas: <i>Romanesque Art</i> . Prentice Hall, London 1995: 7-159	153

Totalt 1573 s. +150 s. = 1735 s.inkl illustrasjonar. Ein del overlapping.

Bøker til hjelp for studentane:

Gombrich, Sir E.H.: *Verdenskunsten*. Aschehoug 1996, tredje reviderte utgåve.

Summerson, Sir J.. *The Classical Language of Architecture*. London 1995.

Revidert og utvida utgåve.

Kostof, Spiro: *A History of Architecture Settings and Rituals*.

Oxford University Press (1985) 1995.

Panofsky, Erwin: *Meaning in the Visual Arts*. Peregrine Books 1970.

Ferguson: *Sign and Symbols in Christian Art*. New York 1974.

Bibelen. Særleg 1. Mosebok og Lukas-evangeliet.

LAT1101: Innføringskurs i latin

Emneansvarlig: Staffan Wahlgren

Studenten skal få en grunnleggende kunnskap i latinsk grammatikk og tilegne seg et basisordforråd. Til sammen gir dette grunnlaget for å lese og forstå latinske originaltekster. Det blir lest en begynnerbok og ca. 10 sider tilrettelagt latin.

Pensum

Elementærbok

Weidemann, E., *Pegasus 1, innføringskurs i latin*. Drillat diskett. Trondheim 1998 el. senere.
eller

Roggen, V., Hesse, R. & Haastrup, G.: *Omnibus I*. Tekstbok, Arbeidsbok, Lyttlat kassett, Trimlat diskett. Oslo 1996.

Tekstpensum

Weidemann, E., *Pegasus 2, Latinske lesestykker*. Trondheim 1996 el. senere. 10 sider tekst
(1 side = 30 linjer).

Ordbok

Johannessen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E.: *Latinsk-Norsk Ordbok*. 3. utg.
Oslo 1965 (el. senere). [Bokmål]

Steinnes, A. & Vandvik, E.: *Latinsk ordbok*. Oslo 1958 (el. senere). [Nynorsk]
Frekvensordliste (kompendium)

Grammatikk

Eitrem, S., *Latinsk grammatikk*, 3. utg. v. Bjørg T. Danielsen og Egil Kraggerud, Oslo 1996.
Drillat eller Trimlat diskett (vedlegg til elementærbøkene).

NORD1101: Nordisk språk - historisk

Faglærere: Jan Ragnar Hagland (norrønt), Brit Mæhlum og Kjersti Bruvoll (språkhistorie)

NORD1101 består av norrønt, eldre og yngre språkhistorie og dialektologi. Komponenten norrønt og eldre språkhistorie skal gi et grunnlag for å forstå utviklinga av norsk og andre nordiske språk og for å kunne lese norrøn litteratur med utbytte. Komponenten omfatter et oversyn over utviklinga i lydverk, formverk og setningsstruktur fra urnordisk tid til 1500-tallet, samt et oversyn over språkstrukturen i norrønt, som setter en i stand til å lese en lettere, normalisert prosatekst med bruk av ordbok og bøyings skjema. Arbeid med en slik tekst er inkludert i studiet.

Komponenten nyere språkhistorie omfatter i hovedsak utviklingen etter 1814 og skal gi innsikt i og dypere forståelse av samspeilet mellom skriftspråk og talemål, viktige prinsipp for språkplanlegging og de kreftene som styrer norsk språkutvikling.

Komponenten dialektologi gir et oversyn over de tradisjonelle norske målføra og hovedinndelingen av dem, samt innsikt i den historiske bakgrunnen for disse geografiske talemålsvariantene. Et studium av talemålsprøver fra de ulike hovedområda er inkludert.

Pensum

Pensum er for ein stor del valfritt og kan skiftast ut mot tilsvarende stoff i samråd med faglærer.

Norrønt og erldre språkhistorie

Norrøn grammatikk

Odd Einar Haugen: *Grunnbok i norrønt språk*, kap. 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15.3, 15.4 og 17

A. Bæksted: *Nordiske guder og helte*, kapitla: «Indledning» og «Gudemyter»
eller Anne Holtmark: *Norrøn mytologi*.

Eldre språkhistorie

A. Torp og L. Vikør: *Hovuddrag i norsk språkhistorie*, kap. 1-4

Nyare språkhistorie

A. Torp og L. Vikør: *Hovuddrag i norsk språkhistorie*, kap. 5-18

E. Haugen: *Riksspråk og folkemål*, kap. 1 og 7

Språkhistoriske aktstykke; nærmare opplysningar hos faglærer.

Dialektologi

B. Helleland m.fl.: *Norsk talemål*, og

M. Skjekkeland: *Dei norske dialektane*, kap. 5 & 6

Nabospråk og - litteratur

Jens Cramer og Peter Kirkegaard: *Dansk sproglære for nordmænd*,

NORD2201: Norrønt språk

Faglærer: Jan Ragnar Hagland

Studiet av dette emnet skal gi studenten større innsikt i norrøn språkstruktur og bredere kjennskap til norrønt språk enn det som kreves til NORD1101. Disse kunnskapene skal man tilegne seg gjennom studium av et tekstpensum, en norrøn grammatikk for universitetsnivå, et språkhistorisk oversiktsverk og et utvalg sekundærlitteratur. NORD2201 sammen med NORD2202 Runologi gir en fordypning i eldre nordisk språk.

Pensum er for ein stor del valfritt og kan skiftast ut mot tilsvarende stoff i samråd med faglærer.

Pensum:

Oversyn og innføring

Odd E. Haugen (red.): *The Scandinavian Languages. An Introduction to their History*. London 1976, Kap. 9 og 10: 132-244

Grammatikk

R. Iversen: *Norrøn grammatikk*, Oslo 1990

Tekstpensum

- Eddadiktet Hárbarðsljod vil bli gjennomgått
- 60 sider normalisert prosa. Ei kortare saga (inntil 40 sider) skal vere med
- 5 sider unormalisert nnorsk tekst frå ulike genrar

Sekundærlitteratur

Eit utval på om lag 200 sider om norrønt språk og norrøn filologi frå Odd Einar Haugen (red.): *Handbok i norrøn filologi* (Bergen 2004)

NORD2202: Runologi

Faglærer: Karin Fjellhammer Seim

Studiet av dette emnet skal gjøre studentene kjent med en kildetype som bare så vidt berøres i NORD1101, nemlig runeinnskifter. Studiet vil gi studentene kunnskap om runene som eget skriftsystem, synkront og diakront, og om både den språklige og innholdsmessige siden av innskiftene. Siden runeinnskifter har unormalisert språkform, vil det bli lagt stor vekt på å gi studentene gode kunnskaper om unormalisert norrønt generelt og øvelse i å normalisere tekst, i tillegg til øvelse i å translittere runetekster til latinske bokstaver. Emnet griper bakenfor norrøn tid og tar sikte på å gi en oversikt over hele tidsrommet runene var i bruk som levende skrift, og ikke bare i Norden, men også ellers i Europa. Hovedvekten vil imidlertid ligge på vikingtids- og middelalderruner i det norrøne området i vid forstand. NORD2202 sammen med NORD2201Norrønt språk, gir en fordypning i eldre nordisk språk.

Pensum:

Pensum er for ein stor del valfritt og kan skiftast ut mot tilsvarende stoff i samråd med faglærer.

Innføringsbok:

Terje Spurkland: *I begynnelsen var futhark. Norske runer og runeinnskifter*. Oslo 2001

Tekstpensum:

- Inntil 5 runeinnskifter frå før-norrøn tid
- Inntil 15 runeinnskifter frå norrøn tid

Innskiftene kan hentast frå innføringsboka eller frå standardutgåver som *Die Runeninschriften im älteren Futhark* (ed. W. Krause og H. Jankuhn, Göttingen) og *Norges Innskifter med de yngre Runer* (ed. M. Olsen et al., Oslo 1941).

Sekundærlitteratur:

Ca 200 sider artiklar og utdrag frå bøkene, om ulike runologiske emne.

Tilrådd lesing er Klaus Düwel: *Runenkunde (Dritte Auflage)* Stuttgart-Weimar 2001.

Artikkelstoffet kan eventuelt hentast frå bibliografiane i denne boka eller i Spurklands innføringsbok.

HIST6002 Nidaroskirken og Nidarosdomen

Ansvarlig for emnet: Steinar Imsen

Nidaroskirken var det navnet som pave stolen ga den kirkeorganisasjonen som i 1153 ble underlagt en egen erkebiskop med sete i Trondheim, og som i tillegg til Norge dekket de norrøne provinsene vest i havet. Området som ble underlagt erkebiskopens myndighet kaltes Nidarosprovinsen. Nidarosdomen er vårt navn på den katedralen som ble reist over Olav den helliges grav, og som etter 1153 ble erkebiskopens hovedkirke. Dette kurset skal handle både om kirkeorganisasjonen og om det kirkelige anlegget på Nidarnesplatået med katedral og erkebispegård. Det vil følgelig bestå av en kirkehistorisk del og en bygnings- og kunsthistoriedel. I den kirkehistoriske delen vil vi trekke opp hovedlinjene i Nidaroskirkens historie mot en felleskirkelig europeisk bakgrunn og dessuten se nærmere på noen sentrale temaer i norsk kirkehistorie. Den bygnings- og kunsthistoriske delen vil fokusere på Nidarosdomen og Erkebispegården og dertil olavskulten slik den kommer til uttrykk i samtidens bildekunst. I tillegg til forelesninger vil det også bli undervisning i Nidarosdomen og Erkebispegården, samt i kirkesamlingen ved Vitenskapsmuseet på Kalvskinnet

Pensum	antall sider
Margrete Syrstad Andås: "Art and the Ritual in the Liminal Zone", i <i>The Medieval Cathedral of Trondheim. Architectural and Ritual Constructions in their European Context</i> , : 47-127	81
Margrete Syrstad: "A Royal Chapter for a Royal Relic?", i Attinger og Haug (eds.) <i>The Nidaros Office of the Holy Blood</i> , Trondheim 2004: 175-201	27
Øystein Ekroll: "Arkeologi og myter. Kva skjedde omkring Nidarosdomen før år 1200?", i <i>Trondhjemske Samlinger</i> 2006: 7-31	25
Brendalsmo, Frøysaker, Jensenius: <i>Kors og krusifiks: tre utsnitt av deres historie</i> NIKU-publikasjon 105 (tilgjengelig som nettdokument): 1-46	46
Danbolt, Gunnar: <i>Norsk kunsthistorie</i> 2004: 34-99	66
Danbolt, Gunnar: "Bilde som tale". <i>Kunst og kultur</i> 3:1988. Årg. 71. Oslo 1988:138-58	21
Stang, Margrethe C.: "Saints", kapittel i upublisert avhandling, Legges ut på It's learning.	39
Steinar Imsen (red.): <i>Ecclesia Nidrosiensis</i> , Trondheim 2003 (hele boka)	464
Steinar Imsen (red.): <i>Den kirkehistoriske utvikling</i> , Trondheim 2005: 13-137	125

Den kirkehistoriske utvikling i Europa. Kompendium til HIST6002 (Tapir)

Det vil bli laget et eget kildepensum i tilknytning til den kirkehistoriske delen av pensum